

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد



۲۰۱۸/۰۴/۱۱

استاد شاه محمود محمود

برج های ساعت شهر کابل

مقدمه:

شهر کابل با سابقه تاریخی خویش؛ فراز و نشیب های زیادی سیاسی و اجتماعی را تجربه نموده است. بار ها مورد تجاوز بیگانگان قرار گرفته است و سالیان که از آرامش نسبی برخوردار بوده است در صدد التیام زخم خویش برآمده و در بسا موارد با ساخت و سازهای شگفت انگیز به زیبایی خویش افزوده است.

از جمله تعداد از برج های ساعت است که در سالهای مختلف اعمار و برخی از آنها تا هنوز استوار مانده است. اولین برج ساعت در ارگ کابل اعمار گردید. اعمار ارگ کابل مقرر دولت ها یا به عباره دیگر مرکز حکمروایی سلطنت و جمهوری های ناهمگون و متعدد افغانستان در ۸۳ هکتار معادل ۲۰۵ جریب زمین از سال ۱۸۸۰ م یعنی در زمان سلطنت عبدالرحمن خان آغاز شد. (۱)

ارگ کابل با دیوار های سنگی محاط شده است و دارای سه دروازه ورودی میباشد:

دروازه اصلی یا (main gate) که در زمان سلطنت محمد ظاهرشاه اعمار شده است در جاده استقلال (Independence Avenue) موقعیت دارد. و دروازه دومی در زمان امیر حبیب الله خان سراج الملة والدین اعمار شده است؛ که راه دخولی به قصر سلام خانه خاص می باشد و دروازه سومی که به قصر دلکشا میرسد این قصر در زمان امیر حبیب الله خان سراج الملة والدین در طول ده سال با دیزاین انجنیر انگلیسی (مستر فینلابسون) اعمار شده است اسم این قصر را امیر حبیب الله موصوف به نام دلکشا (Heart's Delight) نامگذاری نمود و نادر شاه در سال ۱۹۳۳ م در چمن همین قصر به قتل رسید. (۲)

ضمناً ارگ کابل، چهار برج دارد که در زمان امیر عبدالرحمن خان در چهار طرف دیوار، چهار برج مخروطی شکل که در خویش تیرکش های برای توپ و سایر تجهیزات دفاعی داشت، ساخته شده است.

در عصر اعلیحضرت محمد ظاهر شاه به شکل عصری ترمیم گردید. در جریان جنگ های تنظیمی قسمتی از این برج ها تخریب شده بودند که در زمان حکومت حامد کرزی رئیس جمهور پیشین کشور کار بازسازی این برج ها انجام شد. دو برج از چهار [پنج] برج به شکل اصلی آن ساخته شد، اما در داخل برج بعضی تغییرات وارد شد. برج شمال شرق ارگ ۱۶ متر قطر دارد، کتاره و دروازه های آن از چوب ولایت کتار ساخته شده و سقف آن با آهن پوشیده شده است.

در این مختصر به معرفی برج های ساعت ارگ کابل، برج ساعت جوار پل محمود خان، برج ساعت پغمان، برج ساعت شفاخانه سناتوریم کابل (علی اباد) و برج ساعت دروازه ورودی ارگ کابل و برج ساعت میلاد کابل واقع چنداول خواهیم پرداخت.

۱ - برج ساعت ارگ:



د پانو شمیره: له ۱ تر ۲

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولی

اولین ساعت بزرگی که در سال ۱۲۹۰ هـ ش مطابق ۱۹۱۱ م به کابل آورده شد، و عمرش اضافه به یک قرن می رسد.

ساعت ارگ به قیمت ۹۵۰۰ روپیه [کله دار] هندی از بریتانیا خریداری و در محوطه ارگ کابل در برجی نصب گردید. امیر حبیب الله خان به انجنیر جمیز میلر اسکاتلندی سفارش کرد تا برج ساعت را خریداری و مراقبت نماید. موصوف کسی است که مسؤول ساخت و ساز فابریکه پشمینه بافی در چهاردهی کابل و بند آب غزنی و میدان گل ف جلال آباد را به دوش داشت. رنگ مالی قصر دلکشا و برج ساعت را شخصی از استرالیا انجام داد. ناظم تعمیر برج ساعت سردار شاه محمود خان عم محمد ظاهر شاه بود که بعداً "صدراعظم شد". (۳)

این ساعت بزرگ زنگی در برج بلند ارگ به عرض سه و نیم در سه و نیم متر مساوی ۱۲/۱۲ و ارتفاع سی و سه متر معادل حدود ۱۰۰ فوت [سایت رسمی ارگ ارتفاع این برج را صد متر نوشته است که اشتباه محض میباشد] از زمین تا پوشش ارتفاع داشت و شامل شش منزل است، ساعت مذکور در فُت هشتم یا منزل پنجم آن نصب شده است. البته این ساعت به چهارطرف عقربه دارد و توسط یک ماشین حرکت می کند. وزن این ساعت احتمالاً "معادل دو خروار یا ۱۶۰ سیر کابل میباشد" [؟].

نمای بیرونی این ساعت؛ توسط چراغ های مخصوص که در عقب آن نصب گردیده بود از طرف شب ساعت را روشن مینمود. (۴)

همچنان در هر ۱۵ دقیقه یک بار صدا میکرد، و با تکمیل هر ساعت زنگ مخصوص به صدا می آمد، یعنی ساعت یک بجه یک زنگ و ساعت دو بجه دو زنگ و ساعت ۱۲ بجه دوازده مرتبه صدای پیانو مانند و مطبوع را به همشهریان کابل مینواخت.

در چهار سمت یا رُخ منزل اول برج ساعت متذکره؛ دروازه های چوبی کماندار قوسی و در منزل دوم و سوم و چهارم کلکین های فرانسوی با بالکن یا تراس های آهنین تعبیه شده است (۵)

در ۷ ثور ۱۳۵۷ هـ ش ساعت ارگ مورد اصابت بم طیاره قرار گرفته و نسبتاً تخریب گردید. اما بعداً ترمیم شد. با وجودیکه برج ساعت و برخی تعمیرات و قصر های ارگ در طول حدود چهل سال آسیب های متواتر دید اما در زمان حکمروایی حامد کرزی رئیس جمهور سابق به شکل اساسی ترمیم گردید.

ادامه دارد